

УДК 1.37.02:130.02

Сергій Вікторович Шевцов
*доктор філософських наук,
професор кафедри філософії
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара*

ФІЛОСОФІЯ У ВИШАХ: ВИКЛИКИ ЧАСУ ТА ПРАКСИС

Позначені основні абрисы філософської майстерні: просторовий, часовий, подійний, загально-гуманітарний. Призначення майстерні – формування загальнонаукових та професійно-методологічних знань, навичок, вмінь: критичне, креативне, комунікативне мислення.

Ключові слова: майстерня, мовлення, читання, писання, подія.

S.V. Shevtsov

PHILOSOPHY IN THE HIGHER EDUCATION: THE CHALLENGES OF TIME AND PRAXIS

Main outlines of philosophical workshop are signed: topological, temporal, event, general-humanitarian. A purpose of a workshop – forming of general-scientific and professional-methodological knowledge, skills: critical, creative, communicative thinking.

Keywords: workshop, speaking, reading, writing, event.

Окреслення змістовного абрису майстерні як форми існування філософії у вишах, безумовно, носить багато у чому схоластичний характер, тому що сама подібна майстерня виникає не як певний рух зверху у вигляді наказів, директив тощо, а як внутрішня логіка розвитку філософії у вишах, як процес і результат щоденного спілкування зі студентами. Звернення до змістовної складової майстерні має особистісний характер: коли ти прописуєш певні

речі, вони починають набувати видимих горизонтів, які для самого автора стають сходинками у майбутнє. Окреслю чотири змістовних аспекти філософської майстерні.

Перший аспект має просторовий характер у неklasичному суб'єкт-суб'єктному сенсі. Філософська майстерня – це комунікативний простір, простір спілкування, простір обміну думками, простір дискусій, простір народження певних ідей, простір, насичений аксіологічними модальностями.

Другий аспект має часовий характер. Тут спостерігаються різні модальності розуміння часу. Час у сенсі класичної науки, у його межах відбувається засвоєння певних знань, навичок, вмінь. Далі, суб'єктивно-історичний час, де людина відчуває себе у певному віці і в певних історичних умовах. Нарешті, ще один вимір часу – екзистенціальний або по-дійний, де відбувається формування в людині певних метафізичних органів – любов, добро, істина, свобода тощо. Реальне переживання людиною цих станів є неможливим поза розвитком подібних органів. На відміну від фізичних органів людини, метафізичні органи не описуються за допомогою мови, а лише позначаються, оскільки вони належать на світу природи, а долають її межі. Їх становлення відбувається у пограничних ситуаціях.

Третій аспект має відношення до того, що греки позначали у якості *τέχνη*. Само поняття майстерності має синонімами професію, віртуозність, високий рівень виконання чогось. Майстерність передбачає наявність певного досвіду. Але у свою чергу цей досвід не обмежується ремісництвом. *Τέχνη* несе у собі певне виведення до світу, прояснення, що у грецькій мові позначено як *ἀλήθεια* – істина як водночас неприховане та незабутнє. Інакше кажучи, філософська майстерня має відношення до істини, до приведення до наочності, до зрозумілості певних речей.

Четвертий аспект має відношення до загально-гуманітарної складової філософської майстерні, це – розвиток трьох різних фундаментальних гуманітарних практик – мовлення, читання, писання. Практики мовлення є базовими для становлення суб'єктного мислення (концептуально їх можна поділити на монологічні, діалогічні та полілогічні). Практики читання є певним спів-буттям читача та тексту, по-дією, у якій формуються

особливі метафізичні органи – свобода, любов, віра, гідність тощо. Практики писання розкривають нові семантичні обрії мови, де поет – не стільки той, хто складає вірші, скільки у давньогрецькому сенсі – ποιητής – утворювач та виконавець водночас.